

Augsburg, 13. Februar 1568

An Johannes Crato von Kraffttheim

Entwurf: UB Breslau, Ms. 9820 (Rehdigeriana 246), Nr. 332 (fol. 440r-442r; nicht eigenhändig).

Druck: Cicero, De officiis, Basel 1569, IV, fol. AAa2r-v.

AD CLARISSIMVM VIRVM, INGE-
NIO, VIRTUTE, DOCTRINÁQVE NOBILEM, IOAN-
nem Cratonem à Craffttheim, Caesareae Maiestatis archiatrum, sacri Palatij Comitem:
Hieronymi Vuolfij in suos Paradoxorum Ciceronis
comentariolos
PRAEFATIO.

Equidem scio te, Clarissime uir, Domine et amice colende, paradoxis, in ullo doctrinarum genere, nihilo magis quām me ipsum, cui naturā simplex ingenium, candidum atque apertum pectus, et lingua liberior, quām nostrae aetatis delicatae aures ferre queant, contigit, delectari: ac potius ea facere maximi, et in primis admirari, quae rectissima uerissimaqüe uideantur. Cum enim studiorum omnium, quae uel Theologiam uel Philosophiam parentem agnoscant, unicus scopus et finis ultimus sit, indagatio, et explicatio et defensio ueritatis, et cum hac necessariō coniuncta, homine Christiano et philosopho, quem decet θεωρητικόν τε εἶναι τῶν ὄντων, καὶ πρακτικὸν τῶν δεόντων, digna uitiae ratio: quid alienius officio eruditii hominis esse queat, quām uel monstrosis opinionibus decipere imperitos, atque in errores inducere, uel gaudere ipsum? Sophistarum ista sunt, et hypocritarum et sycophantarum: quae καθάρια καὶ περιφήματα ferè totum orbem terrarum occuparunt, et suas ijs nauant operas, pluribus in locis, qui rerum potiuntur. Qualis autem sit τούτων ἐπιπολαζόντων καὶ πλεοναζόντων Reipublicae status: quis non cum gemitu et suspirijs intuetur? Nam tibi quidem quantopere ista doleant, non ignorant ij, qui te norunt. Quò magis fortasse miraberis, quid in mentem mihi uenerit, ut παράδοξα ad te potissimum mittam, quem ab ijs et animo et auribus abhorrere non ignorem? Sed si me causas huius mei facti breuiter exponentem aequo animo audire dignatus fueris: spero te mihi facile daturum esse ueniam, et hunc conatum tibi gratificandi meum in optimam partem accepturum. Ac primū de Paradoxis in genere omnibus, et speciatim de hisce Ciceronianis, commodius in ipsa libelli explicatione dicetur. Vt autem eundem tibi inscriberem, παράδοξα complura, abs te autore profecta, me impulerunt. Quid enim tam praeter expectationem accidere mihi potuit, quām te, uirum ista doctrina et dignitate, hominis literatoris, eiusqüe ne de facie quidem noti, qui à suis etiam, et ab ijs cum quibus uiuit, parui aestimetur, amicitiam ultrò expetere, et creberrimis humanissimeqüe et elegantissimè scriptis literis confirmaret atque etiam scripta mea plurimorum non genuinis morsa, sed caninis dentibus lacerata et decerpta, requirere, candideqüe probare? Hoc ita παράδοξον mihi accidit, ut principio mihi diffiderem, ac ne barbarie literarum mearum offendereris, ualde uererer: donec in comitatu Maximiliani II. Caesaris semper Augusti huc profectus, humanissimis colloquijs, et iucundis congressibus omnem mihi scrupulum et dubitationem exemesti. Secutum est aliud πολλῷ παραδοξότερον. Nam cum de nugis, quas tum in manibus haberem, quaerens, me Isocratem quartū iam edendum praelo subiecssisse, intellexisses: statim autor atque hortator fuisti mihi, eum Caesareae Maiestati inscribendi. Quod, quamuis mihi audax, ac potius impudens fore facinus uideretur: eoqüe magis, quòd à sordido typographo, qui praeter praesens lucellum nihil spectaret, libellus ita esset deformatus, ut conspectu tanti Monarchae minimè dignus esset: tamen etiam absens, et in castris degens, καὶ τὸν φιλόσοφον

βίον στρατιωτικῶς ζῶν, ita me confirmasti, ut uela uentis, licet irato Neptuno, permitterem. Is enim quasi castigans temeritatem meam, fracta rate, perfrictae frontis libellum prope Ratisponam demersit: è quo periculo tamen propter feliores comites, κειμήλια inquam et ornamenta uarij generis, ita est ereptus, ut unà cum ijs, naufragus, et Danubium haud magna cum suauitate odoris, redolens, Caesari se conspiciendum preebere, non reformidaret. Adeò fortunatus comes facundo antecellit. Nam hic quidem in uia pro uehiculo est: ille uerò salutem etiam affert, et dignitatem. Ecce alia duo παράδοξα. Quis enim istum minimè Delium natatorem e uastis uorticosi fluminis gurgitibus emersurum credidisset? Quis cui nota non esset Caesaris penè diuina (ut ita dicam) humanitas, tam importunum hospitem, et Vlysse, cum apud Phaeaces Nausicae marinis undis sordens, et folijs utcunque tectus occurreret, deformiorem et horridiorem benignissime susceptum iri, loco in ornatissima Viennensi bibliotheca assignato, putasset? Athorum utrumque accidit, et ita quidem cecidit, ut eos, qui acerbe factum illud meum suggillarunt, suae superbiae potius, quàm mei me, ac tui potius consilij paenitere debeat. Ita plus candoris et bonitatis in uetusta generosaqüe nobilitate et summo rerum humanarum fastigio reperias, quàm in eorum plerisque, qui calliditatem suam pro sapientia uenditantes, ipsamqüe sapientiam acquirendae pecuniae intelligentia definientes, elegantiores literas sordes et quisquilias, earumqüe studiosos, et aliqua facultate praeditos, cerdonibus et operarijs nihilo meliores esse putant: cum ipsimet, si quis sordes illorum intelligat, indigni uideantur (sed ignoscas uelim rusticitati meae. ἀγανακτῷ γὰρ ὄρῶν τὴν συκοφαντίαν ἀμεινὸν τῆς φιλοσοφίας φερομένην: καὶ τὴν μὲν τρυφώσαν, τὴν δὲ καταφρονούμενην) qui tanto principi calceos extergant, aut matulam porrigan. Sed his omissis, ad id uenio, quod est πάντων τῶν παραδόξων παραδοξότατον. Abundè erat, et spe maius, tam uile munusculum non repudiatum et abiectum, nec in pessimam esse acceptum partem. Sed quid fit? Cum C. M. Solymanno mortuo, Barbarisqüe profligatis, re (pro conditione temporum) benè gesta, Viennam redijsset: te monitore fidelissimo, praemium etiam aurati calicis mihi decernitur, perpetuum apud me futurum Maximiliani II. monumentum: de quo cum nuper copiose scripserim: nihil est, quod eadem repetam: ne si longior in eo sumatur oratio, ab ostentatione potius illa, quàm à grati animi officio, acceptiqüe beneficij memoria proficisci uideatur. Ἰδοὺ ἀπολελόγημαί σοι περὶ τῆς τῶν παραδόξων προσφωνήσεως. nisi forte et illud addi placet, te sacri palatij Comitem creatum, Caesareae liberalitatis partem in me non contemnendam, contulisse, decreto mihi Philosophiae doctoris titulo: ut ne honore ijs essem inferior, quibus si non doctrina et ingenio, at aetate, studio, industria, stylo (qui solus aetatem ferre solet, et unus omnium mortalium operum est immortalis) me non modò parem, sed superiorem etiam iudicasses. Cuius iudicij ne uel Caesaream Maiestatem uel tuam excellentiam paeniteat, erit mihi prouidendum. Interim singularis humanitatis tuae erit, uoluntatem meam potius, quam leuidensae munusculum spectare: quod quidem Ioanni Baptistae filio tuo, paeclarae spei puero, cuius id uolo esse proprium, aptius est quàm tibi futurum. Mea enim scripta non à Tarentinis aut Consentinisi, sed ab ingeniosis pueris, et studiosis adolescentibus cum aliquo ipsorum fructu legi si contigerit: non omnino frustrà laborasse me putabo. Doctos enim uiros, quorum ego me et admiratorem profiteor, et discipulum appellari facile patior, meis nugis legendis, bonas horas male perdere, mihi magis etiam quàm illis ipsis molestum esset. Augustae Vindelicorum, Idib[us] Februarij. M. D. LVIII.